

Sigillo di San Nicola

Anno 1107

St Nicholas News

**Foglio inviato gratis agli amici di S. Nicola
sparsi per tutto nel mondo**

**da P. Gerardo Cioffari, o.p direttore del Centro Studi Nicolaiani
di Bari (gcioffari@libero.it)**

NS

VITA NICOLAI SIONITAE

Sigla.

Handschriften.

- A* = Athous mon. Esphigmenu 44 saec. XII.
H = Hierosolymitanus mon. Sabae 18 saec. X.
S = Sinaiticus 525 saec. X.
V = Vaticanus Graecus 821 saec. XI.
S' = Russische Übersetzung von *S*: Trudy Kijevskoj Duchovnoj Akademii
(Arbeiten der Kiewer Geistl. Akademie) 1873, II, 246—284.

Übersetzungen.

- ℔ = Versio sive paraphrasis Latina (vgl. Anh. III).
⌘ = Versio Palaeoslavica: Četji Minei (Die großen Menaeen), Dez. II
(Moskau 1904), 589—625.

Von den unten folgenden Texten sind stellenweise beigezogen:

- Met. = Vita per Metaphrasten.
Neoph. = Encomium Neophyti.
Par. Ambr. = Paraphrasis Ambrosiana (s. Anh. II).
V. Comp. = Vita Compilata.
V. Lyc.-Al. = Vita Lycio-Alexandrina.

Die Kapiteleinteilung des Falconius (= *F'*) ist am Rande angegeben.

Capitoli 1-3 (Nascita), 8 (pellegrinaggio in Terra Santa), 16-18 Albero maledetto, 57 (San Nicola di Kastellon), 76 (Rosalie di san Nicola), 80 (morte).

I. VITA NICOLAI SIONITAE.

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου ἀρχιμανδρίτου
(γενναμένου τῆς ἁγίας Σιών καὶ ἐπισκόπου τῆς Πιναρέων πόλεως).

VHS²
1 Einleitung
Nikolaos der
Altars

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠυδόκησεν ὁ θεὸς ἀνακεφαλαιοῦσθαι τὰς
 γραφὰς τὰς διὰ τῶν προφητῶν κηρυχθείσας εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν
 5 Χριστόν. αἱ γὰρ τῶν ἁγίων προφητῶν ῥήσεις προδηλοῦσιν καὶ τὰς τῶν
 δικαίων ἁγίας κλήσεις καὶ ὀνομασίας τὰς λεγούσας· «δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι
 τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς.» βουλήσει γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ ἐγένετό τις ἀνὴρ θαυμαστὸς
 καὶ ὅσιος παρὰ θεῶν, ὀνόματι Νικόλαος, ἐν χώρᾳ Τραγλασσῶν, ἐν χωρίῳ
 10 Φαρρῶα· οὗτος <ἦν> ἐκλελεγμένος καὶ εὐάρεστος τῷ θεῷ. καὶ οὗτος ἠυδό-
 κησεν συνοικῆσαι σὺν τῷ πνευματικῷ πατρὶ καὶ ἀρχιμανδρίτῃ Σαββατίῳ.
 καὶ ὄντων αὐτῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ ἐνδόξῳ μονῇ τῶν Ἀκαλισσέων, κατὰ
 ἐμφάνησιν τοῦ πάντων κτίστου καὶ δεσπότη Χριστοῦ ἐβουλευσατο τῇ
 τοῦ θεοῦ βουλήσει εἰς μνημόσυνον καὶ ἱλαστήριον ἁμαρτιῶν κτίζειν τὸν
 15 ἔνδοξον καὶ ἀσάλευτον οἶκον τῆς ἐνδόξου ἁγίας Σιών.

6 δεῦτε-οὐρανοῖς, vgl. Matth. 25, 34.

1/2 Von dem ursprünglichen Titel hat höchstens V etwas bewahrt: Βίος-
 Νικολάου [ἀρχιμανδρίτου] ἀρχιεπισκόπου γενναμένου τῆς Μυρέων πόλεως (ἀρχιμ. ist
 radiert, aber die zwei ersten Silben noch erkennbar); Βίος-Νικολάου Μύρων τῆς
 Λυκίας H; Βίος ἀνατροφή καὶ θαύματα τοῦ ὁσίου Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων S;
 Βίος-Νικολάου τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Μύρων τῆς Λυκίας, ἀντιλήπτορος (?) τοῦ
 χριστιανῶν γένους \mathfrak{B} 3 ἐκείναις] προτέραις \mathfrak{B} | ἠυδόκησεν V εὐδ. H 5 αἱ γὰρ]
 weil S^r | ἁγίων om S^r | ῥήσεις] προρησεις \mathfrak{B} 6 δικαίων ἁγίας] ἁγίων ἁγίας τε H
 δικαίων καὶ ἁγίων \mathfrak{B} | ὀνομασίας τὰς λεγούσας] als auch Frohlocken (wohl ἀγαλλι-
 σεις) in der Zeit, da man sagt S^r 7 ἡτοιμασμένην V ἐτοιμ. H | βασιλείαν] θεοῦ
 add \mathfrak{B} | ἐν τ. οὐρανοῖς om S^r 8 θεοῦ] καὶ φιλανθρώπων add H | τις om V (\mathfrak{B})
 9 ὅσιος παρὰ θεῶν] ἐνάρετος H | χώρᾳ] λεγομένη add S^r | Τραγλασσῶν V (c 9 Τρά-
 γλασσῶν V Τραγαλασέων H, c 53 Τραγλασέων V Τραγαλασέων H) Τραγαλασῶ H
 (vgl c 54 ἐν Τραγαλασῶν V ἐν Τραγαλασῶν H) | χωρίῳ Φαρρῶα] χώρᾳ Φαρρῶα (sic) V
 χωρίῳ Φαρῶ (sic) H (so oder ähnlich muß auch S gelesen haben); vgl c 4, 9 ἐν
 Φαρρῶα V ἐν Φαρῶα H | <ἦν>] om V ὁ (als Subjekt des folgenden Satzes) H
 10 οὗτος—θεῶν om \mathfrak{B} | καὶ εὐάρεστος H εὐάρ. V | καὶ οὗτος—συνοικῆσαι] ἦν οἰκῶν H
 12 καὶ ἐνδόξῳ om S^r | Ἀκαλισσέων V Ἀκαλησίων H 13 ἐμφάνησιν H ἐνφάνησιν V
 (= ἐμφάνισιν, das die Lexica allein kennen?) | δεσπότη] ἡμῶν add \mathfrak{B} | Χριστοῦ
 om H 14 κτίζειν] καὶ κτ. V 15 καὶ ἀσάλευτον om \mathfrak{B} | ἐνδόξου ἁγίας V ἁγίας
 καὶ ἐνδόξου S^r ἁγίας καὶ ἐνδόξου καὶ θείας H

- Geburt und
Geburts-
wunder 2 Καὶ τοῦ τοιοῦτου σφραγίσματος γενομένου, ἠδύοκῆσεν ὁ δεσπότης ^{VHS⁹³}
τῶν ὄλων κνοφορεῖσθαι ἐν τῷ τῆς σφραγίσεως τῆς ἐνδόξου ἀγίας Σιών
παρακειμένῳ ἀργῷ παιδίον εὐπρεπές, ἀστειὸν τῷ θεῷ, ἐκ γένους τοῦ προ-
λεχθέντος ὀσίου ἀνδρὸς Νικολάου, ἐκ πατρὸς μὲν Ἐπιφανίου, μητρὸς δὲ
Νόννας. καὶ ἰδόντων τὸ παιδίον λίαν εὐάρεστον τῷ θεῷ καὶ ἀστειὸν ⁵
γεννηθέντα, ἐπωνόμασαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Νικόλαον. ἅμα γὰρ τῷ κνηθῆναι
αὐτόν, ὄντα ἔτι ἐν τῇ σκάφῃ, τῇ τοῦ θεοῦ δυνάμει ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας
αὐτοῦ ὀρθὸς ὡς ὥρας δύο. καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐδόξα-
σαν τὸν θεόν. καὶ ἀπελθόντες ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀκαλισσέων πρὸς τὸν ὄσιον
ἄνδρα Νικόλαον, τὸν θεῖον τοῦ παιδίου, εἶπον αὐτῷ τὰ τῆς κνήσεως τοῦ ¹⁰
παιδίου καὶ πῶς ὀρθὸς ἔστη ἐν τῇ σκάφῃ μέχρι δύο ὥρων. καὶ προσευ-
ξάμενος εἶπεν Ἄδξα σοι, ὁ θεός, ὅτι ἐγεννήθη ἡμῖν ἄνθρωπος δοῦ-
λος τοῦ θεοῦ. καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, μηδεὺς εἰπεῖν τοῦτο. Ὁὗτος
γὰρ θελήματι θεοῦ ἐγεννήθη, ὃς δοξάσει τὸν θεὸν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
- Wunder-
bares
Lernen 3 Καὶ γενόμενου τοῦ παιδὸς ἑπταετοῦς, ἐβουλεύσαντο τῇ τοῦ θεοῦ ^{15 F 2}
βουλήσει παραδοῦναι αὐτὸν εἰς μάθησιν τῶν γραμμάτων. τοῦ γὰρ ἀγίου
πνεύματος ὑπουργοῦντος καὶ ἀπείρου ὄντος τοῦ τότε αὐτοῦ διδασκά-
λου, τὸ παιδίον Νικόλαος τῷ ἑαυτοῦ διδασκάλῳ ὀνόματα ἐσήμαινε,

⁵ zu ἰδόντων und ἀστειὸν vgl. Exod. 2, 2. — ⁶ ἐπωνόμασαν τὸ ὄνομα häufig
in LXX, z. B. Gen. 4, 25. 26; 5, 2. 3. 29.

1 τοιοῦτου] πολλοῦ add \mathfrak{B} | δεσπότης τῶν ὄλων V θεὸς καὶ δεσπ. τ. ὄλ. H δεσπ.
πάντων τῶν αἰώνων S' δεσπ. καὶ κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας \mathfrak{B} 2 τῆς ἐνδόξου —
Σιών om \mathfrak{B} ἐνδόξου om H 5 Νόννας] Νόνας V Νόνας H (c 13 Νόννης V
Νόνας HA) | ἰδόντων V ἰδόντες H 6 γεννηθέντα V γεννηθέν H om S' | ἐπωνό-
μασαν] ἐπωνόμασεν V | αὐτοῦ in V interlinear beigefügt 7 ἔτι om V | ἐπὶ V
εἰς H 8 ὀρθός] ὀρθῶς (= ὀρθός?) V | ὡς] ἕως H | nach δύο in V mit anderer,
ganz kleiner Schrift zwischen d. Zeilen u. auf d. Rand: τετάρτη δὲ κ. ε' οὐκ ἐθήλασ.
(abbr = ἐθήλασεν) [εἰ]ς ὦ. (abbr = ὦραν) θ' (vgl Vita per Michaëlem c 5) 9 Ἀκα-
λισσέων (mit αι über dem ε) V Ἀκαλισσέων H 10 τὰ τῆς V τὰ περὶ τῆς H 11 παι-
δίου] αὐτοῦ H | καὶ πῶς] τὸ πῶς V καὶ ὅπως H und über das wie S' | ὀρθός II
ὀρθῶς (= ὀρθός?) V om S' | μέχρι (ungefähr S') δύο ὥρων HS' om V \mathfrak{B} | nach
σκάφῃ in V interlinear wie oben u. teilweise unleserlich: κ. περὶ τ. νηστειῶν [τ.]
τετράδος [κ. τ. πα]ρασκευῆς 12 θεός] μου add \mathfrak{B} | ἡμῖν ἄνθρωπος — τοῦ θεοῦ V ἡμ.
ἄνθρ. γνήσιος θ. δοῦλος H ἡμ. ἄνθρ. δοῦλός σου \mathfrak{B} καὶ ἡμῖν ἄγιος S'. \mathfrak{B} hat hier-
auf den Zusatz: Und dieses wird in seinem Leben verkündigt, daß er, noch Säugling
seiend, nur an der rechten Brust, und an dieser einmal am Tage, sich zu nähren
pflegte (vgl Enc. Methodii 5). Zur festgesetzten, zur neunten Stunde nahm er Milch
zu sich, am Mittwoch aber und am Freitag nahm er keine zu sich, indem der Selige
den heil. Kanon vor dem Kindesalter darstellte (vgl V. per Michaëlem 5), den gläu-
bigen Menschen zur Enthaltbarkeit und zur Rettung, und ein Wunder vollführte.
Die Kombination der beiden Versionen des Säuglingswunders, und zwar in der-
selben Reihenfolge und teilweise demselben Wortlaut wie hier, findet sich V. Comp. 14
14 ἐγεννήθη] φησὶν add H | θεόν] τοῖς ἔργοις add H 15 γενόμενου — ἑπτα-
ετοῦς] als ihm geworden 7 Jahre S' | ἐβουλεύσαντο] οἱ γονεῖς αὐτοῦ add \mathfrak{B} 16 εἰς
μάθησιν τῶν γραμμάτων] εἰς δῆσιν τ. γρ. V μανθάνειν τὰ ἱερὰ γράμματα H τοῖς
γράμμασιν S' | τοῦ γὰρ ἀγίου — διδασκάλου] als sein Vater im ungewissen war,
welchem Lehrer er ihn übergeben sollte \mathfrak{B} 17 τότε om S' 18 τῷ ἑαυτοῦ διδασ-
κάλῳ ὀνόματα (ὀνόματι H) H ähnlich S' \mathfrak{B} ὀνόματα αὐτῷ V

<παιδός, ἐβουλεύσατο χειροτονεῖν αὐτὸν πρεσβύτερον· ἦν δὲ τότε ἔννεα- sϕ
 <καίδεκα ἐτῶν. μετὰ ταῦτα ἐγένετο καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνδοξοῦ ἀγίας Σιών.
 <ὁ δὲ θεὸς αὐτοῦ κατεπίστευσεν αὐτῷ τὸν ἐνδοξὸν οἶκον. κληρικῶν δὲ οὐκ
 <ὄντων, ἔλεγεν· Ὁ θεὸς ὁ φιλόανθρωπος, ὁ κτίσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 <γῆν, δός μοι τῷ ἁμαρτωλῷ τὴν πίστιν τοῦ ἀγωνίζεσθαι ὑπὲρ σοῦ· καὶ 5
 <ἔχων πίστιν καὶ παρηγοσίαν παρὰ θεοῦ, ἔλαβεν μεθ' ἑαυτοῦ δύο μαθητάς,
 <τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ἀρτεμᾶν καὶ Ἐρμαῖον, εἰς ὑπηρεσίαν καὶ τάξιν
 <τοῦ ἐνδοξοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Σιών. κατέστησεν δὲ τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν
 <Ἀρτεμᾶν πρεσβύτερον καὶ δευτεράριον, τοῦ ἄρχεσθαι μεθ' ἑαυτοῦ τῆς
 <ἀγίας Σιών.> 10

Erste Jeru-
salemfahrt

8 <Μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν πόθος αὐτὸν ἔλαβε τοῦ ἀνελθεῖν εἰς τὴν ἀγίαν
 <πόλιν, τοῦ προσκυνῆσαι τὸ τίμιον ξύλον τοῦ ἀγίου σταυροῦ καὶ πάντας

4 ὁ κτίσας — γῆν, vgl. Gen. 14, 19. 22. — 7 Ἀρτεμᾶς καὶ Ἐρμαῖος auch
 V. Comp. 20. Zu Hermaios vgl. c. 79, 10 Παῦλος Ἐρμαῖον (sind diese beiden Hermaios
 identisch?). Artemas begegnet im folg. häufig. V schreibt c. 39 dreimal Ἀρτεμᾶς,
 c. 44 Ἀρτεμᾶν, c. 46 Ἀρτεμᾶ, c. 56 Ἀρτέμα, c. 78 Ἀρτιμᾶ u. Ἀρτεμᾶ. Die Akzen-
 tuierung u. die Variante Ἀρτιμᾶς sind vielleicht beachtenswert. Sollte der Name
 ursprünglich Ἀρτεμᾶς bzw. Ἀρτίμας oder Ἀρτιμᾶς gelautet haben? Gerade diese
 Namen sind Lykien charakteristisch: Ἀρτεμᾶς C. I. G. III n. 4367 g; Ἀρτεμίον
 ebenda n. 4226; 4248; 4321 a; 4362; 4367 dg; 4381; Ἀρτεμίαν ebenda n. 4367 g;
 Heberdey-Kalinka, Bericht über zwei Reisen im südwestl. Kleinasien, Denkschr. d.
 Wiener Ak., phil.-hist. Kl. Bd. 45, S. 9 n. 28; Ἀρτιμάδι ebenda S. 8 n. 22. — 12 Über
 das H. Kreuz s. Bd. II.

1 ἐβουλεύσατο χειροτονεῖν] gedachte ihn zu machen S^r, machte u. setzte ihn ein ϕ |
 ἦν δὲ — ἐτῶν] er war (aber add ϕ) damals 19 Jahre alt S^r ϕ. Zu 7, 18—2 vgl
 V. Comp. 20: πρὸς γὰρ τοῦ θεοπεσίον θείου αὐτοῦ, τοῦ προμνημονευθέντος ὁμωνύμου
 αὐτῷ ἀρχιμανδρίτου, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα ἀναδεξάμενος τοῦ νεωστὶ κατα-
 σκευασθέντος ὑπ' αὐτοῦ πανευδόξου ναοῦ τῆς ἀγίας Σιών, χειροτονεῖται πρεσβύτερος,
 ἔννεακαίδεκατον ἔτος ἄγον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ 2 τὰ ἐγκαίνια] die Einweihung S^r ϕ;
 vgl den in andern Zusammenhang versprengten Satz V. Lyc.-Al. 11: καὶ ἀπαρτι-
 σθέντος τοῦ ναοῦ ἐκέλευεν ὁ ἅγιος γενέσθαι τὰ ἐγκαίνια | ἐνδοξὸν om S^r 3 ὁ δὲ
 θεὸς — οἶκον] sein Onkel vertraute ihm an das berühmte Haus S^r om ϕ | κληρι-
 κῶν δὲ οὐκ — παρηγοσίαν παρὰ θεοῦ (6)] aber es waren keine Kleriker da; der
 menschenliebende Gott, der Schöpfer Himmels u. der Erden, schenkte ihm den Glauben,
 für ihn zu streiten, und habend Vertrauen u. Zuversicht von Gott S^r; als die Kleriker
 trugen (sic), welchen nämlich auch der Stand war, zu sehen (??) sagte er: menschen-
 freundlicher Gott, Schöpfer des Himmels u. der Erde, gib mir; dem Sünder, daß
 <ich sei> einer, der zu ihm (?) Streben nach Glauben, Hoffnung von Gott hat ϕ
 (vielfach korrumpierte Stelle) 7 Ἀρτεμᾶν καὶ Ἐρμαῖον] Arthem u. Jeremias ϕ | εἰς
 ὑπηρεσίαν καὶ τάξιν] zum Dienst u. zur Ordnung ϕ zur Reinigung u. zum Ord-
 nunghalten S^r 8 τοῦ ἐνδοξοῦ — Σιών ϕ in der heil. Kirche Sion S^r | τὸν αὐτοῦ
 ἀδελφόν om ϕ 9 καὶ δευτεράριον — Σιών] und δευτεράριος, zu herrschen über die
 h. Sion S^r; daß er der zweite sei u. Ältester (trotz vorherigen als Presbyter) mit
 ihm zusammen in der h. Sion ϕ. Zu Z 6—10 vgl V. Comp. 20: ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ
 εἰς συνασπισμὸν καὶ συγκρότησιν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἐνδοξοῦ τοῦδε ναοῦ Ἀρτεμᾶν
 καὶ Ἐρμαῖον, ἀμφοτέρους ἀδελφοὺς ὄντας τοῦ δαιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Νικολάου,
 ὑπ' αὐτῷ κατασταθέντας εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην διακονίαν 11 πόθος αὐτὸν ἔλαβε]
 faßte ihn der Wunsch S^r entstand bei dem Mönch die Liebe ϕ; vgl c 39 in. πόθος
 μοι ἐγένετο 12 πόλιν S^r π. Ἱερουσαλήμ ϕ | τὸ τίμιον ξύλον — τόπους S^r τὸν ναὸν
 τοῦ ἀγίου Χριστοῦ (sic) ϕ

sB <τοὺς ἁγίους τόπους. καὶ κατελθὼν εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Μυρέων>¹
 vHsB ἀπέρχεται ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου Νικολάου. καὶ θελή-
 ματι θεοῦ ἦν ναύκληρός τις ἀπὸ Ἀσκάλωνος, ὀνόματι Μηνᾶς. καὶ ἀκού-
 σασ τὰ περὶ τοῦ ὁσίου ἀνδρὸς Νικολάου, ἔρχεται εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ
 5 ἐν Μύροις, ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ λέγει αὐτῷ·
 Ἀκήκοα, ὅτι ἡ ὁσιότης ὑμῶν πλεῦσαι θέλει εἰς προσκύνησιν τῆς ἁγίας
 πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς τοῦ τιμίου σταυροῦ ἀπολαῦσαι δυνάμεως.
 καὶ εἰ κελεύει ἡ σὴ ἁγιοσύνη, εἴσελθε ἐν τῷ πλοιαρίῳ μου καὶ εὐλόγησον
 ἡμᾶς. λέγει δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος· Ἐἰ ποιεῖς τὴν φιλανθρω-
 10 πῖαν τοῦ θεοῦ, ἀνέρχομαι μετὰ πάσης χαρᾶς. καὶ ἠῤῥατο λέγων· Ὁ θεὸς
 ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης, ὁ τὰ πάντα πρὶν γενέσεως ἐπιστά-
 μενος, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐπάκουσόν μου τοῦ ἁμαρτωλοῦ, καὶ δὸς ἡμῖν
 ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐπιτήδειον ἄνεμον, ἵνα περάσωμεν τὸ πέλαγος τῆς
 θαλάσσης καὶ δοξάσωμεν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
 F 4 15 Θελήματι δὲ θεοῦ κατήλθομεν ἐν τῷ λιμένι τῷ καλονομένην Ἀνδριάκη.⁹
 καὶ εἰσελθόντες ἐν τῷ πλοίῳ τῆ τοῦ θεοῦ χάριτι, ἄνεμον ἐπιτηδείου πνεύ-
 σαντος, διὰ πέντε ἡμερῶν κατηντήσαμεν εἰς Ἀσκάλωνα. ἀνέβημεν οὖν εἰς
 τὴν ἁγίαν πόλιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ προσκυνήσαντες τὸν τίμιον σταυρὸν

2 Das μαρτύριον τοῦ ἐνδόξου Νικολάου ist die Kirche des heil. Nikolaos von Myra, vor der Stadt gegen die Küste zu gelegen, s. Bd. II. — 10 ὁ θεὸς — ἐπιστάμενος, vgl. Dan. Sus. v. 42.

1 κατελθὼν S^r ἐλθὼν B 2 καὶ ἐνδόξου V B om HS^r 3 ἦν] om H fand er S^r | τις ἀπὸ Ἀσκάλωνος om S^r | Μηνᾶς καὶ] Μηνᾶς H Menas, und bat ihn, ihn zu nehmen in die h. Stadt; der aber S^r 5 ἐν Μύροις — Νικολάου V B om HS^r | μαρτυρίῳ V ἐκτερίῳ B | καὶ λέγει] und niederfallend grüßte ihn u. sprach S^r 6 τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερ. H τῆς ἁγίας Σιών καὶ Ἱερ. τῆς πόλεως τῆς ἁγίας V εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱερ. B τῶν ἁγίων τόπων S^r 7 καὶ τῆς — δυνάμεως om S^r | δυνάμεως om B 8 κελεύει ἡ σὴ ἁγιοσύνη] κελεύεις S^r | εἴσελθε — εὐλόγησον] ἐλθε μεθ' ἡμῶν τοῦ εὐλόγησαι S^r | καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς om H 9 δέ] αὐτῷ H | δοῦλος τοῦ θεοῦ] ὁσιώτατος S^r | εἰ ποιεῖς — χαρᾶς] τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω H | τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ θεοῦ] τοιαύτην φιλ. S^r 10 ἀνέρχομαι] ἀνέρχομαι (Voluntativ?) V | καὶ ἠῤῥατο H und gegen Osten sich stellend verneigte er sich S^r ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικ. ἠῤῥατο V B 11 ὁ τὰ — ἐπιστάμενος om B πάντα om H 13 ἐν τῷ — σου om S^r | περάσωμεν] ohne Sorge add S^r περάσαντες H 14 καὶ om H | ὄνομά σου] τὸ ἅγιον add H | εἰς τοὺς — ἀμήν om S^r | αἰῶνας] αἰ. τῶν αἰώνων H 15 κατήλθομεν — Ἀνδριάκη καὶ om S^r | B stellt sinnlos εἰσελθόντες ἐν τῷ πλοίῳ vor κατήλθομεν 16 καὶ εἰσελθόντες — εἰς Ἀσκάλωνα H (vgl. V. Comp. 21: αἰσίον ἄνεμον πνεύσαντος δι' ὀλίγων πάντων ἡμερῶν κατέλαβον); εἰσελθόντες ἐν τῷ πλοίῳ κατεπλεύσαμεν καὶ διὰ πέντε — Ἀσκάλωνα S^r; καὶ περιεργασάμενοι εὔρομεν πλοῖον Αἰγύπτιον μέλλοντα πλέειν εἰς Ἀσκάλωνα. καὶ εἰσελθόντες ἐν αὐτῷ, δέχονται ἡμᾶς οἱ ναῦται μετὰ χαρᾶς μεγάλης. καὶ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ κύριος ἄνεμον ἐπιτήδειον, ὡς διὰ πέντε ἡμερῶν περάσαι ἡμᾶς τὸ πέλαγος καὶ ἐξελεῖν εἰς Ἀσκάλωνα V, fast wörtlich ebenso B; die z T sinnwidrige Amplifikation ist aus dem zweiten Reisebericht c 27 u. 28 in. einge- tragen. 18 τοῦ Χριστοῦ om HS^r | προσκυνήσαντες] τὴν ἁγίαν πόλιν τοῦ Χριστοῦ καὶ add V | τίμιον] ζωοποιόν V (geg. B)

^{VHAS} ἡχώρα, καὶ οὐ δυναμέμεθα καλῶς διαπραξασθαι ἐξ αὐτοῦ. παρακληθεῖσα οὖν ἡ ὑμῶν ὀσιότης ἀξιόση παραγενέσθαι σὺν ἡμῖν καὶ ἐκκόψαι αὐτό, ὅπως ὁ φιλάνθρωπος θεὸς διὰ τῶν εὐχῶν σου ἀποδιώξῃ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τὸ ἐνοικοῦν ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ, καὶ εἰρηνεύσαντες ἄνεσιν λάβῃ ὁ ἀγρὸς
⁵ σὺν τῇ χώρᾳ.

Παρακληθεῖς δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος πλεῖστα παρὰ τῶν ¹⁶ οἰκούντων τὴν Πλακωμιτῶν κώμην, προσευξάμενος ἐπέστη τῷ τόπῳ, οὗ ἦν τὸ ξύλον ἐστῶτα. ἰδὼν δὲ ὁ ὀσιος Νικόλαος τὸ ξύλον λέγει· 'Τοῦτό ἐστιν τὸ ἱερὸν ξύλον;' ἀποκριθέντες δὲ οἱ ἄνδρες τοῦ προλεχθέντος ἀγροῦ
¹⁰ λέγουσιν αὐτῷ· 'Ναί, κύριε.' καὶ λέγει ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος· 'Τί ἐστιν ἡ κοπὰς ἢ οὐσα ἐν τῷ ξύλῳ;' λέγουσιν αὐτῷ ὅτι 'Τις τῶν
^{VAS} ἀρχαίων' ἤλθεν κόψαι τὸ ξύλον μετὰ δύο ἀξινῶν καὶ ἐνὸς πέλυκος. καὶ ὡς ἤρξατο κόπτειν αὐτό, τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξήρασεν τὰ ξίφη καὶ ἐψόφισεν τὸν ἄνθρωπον, ὡς καὶ τὴν ταφήν αὐτοῦ εὐρεθῆναι πρὸς τὴν ῥίζαν
¹⁵ τοῦ δένδρου'. προσευξάμενος δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος, παρεστῶτων πληθὸς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων ὡσεὶ τριακοσίων ἐπὶ τὸ θεωρῆσαι τὴν τοῦ θεοῦ δημιουργίαν — οὐ γὰρ ἐπέιδοντο πάντες, ὅτι τοιοῦτον ξύλον ἱερὸν ὑπάρχοντα μέλλει κόπτεσθαι —, τότε ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος, κλίνας τὰ γόνατα, προσηύξατο ἐπὶ ὧρας δύο. καὶ ἀναστὰς
²⁰ ἐπέτρησεν τοῖς συμπαρεστῶσιν ἀνδράσι λέγων· 'Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυ-

11 Über die Darstellung auf einer Münze von Myra, der eine ähnliche Legende zugrunde liegt, s. Bd. II.

der Straße (κατὰ σιράταν γὰρ ἐστὶν ἡ χώρα?) \mathfrak{B} ; da in \mathfrak{B} das τῇ χώρᾳ von *V* nachzuklingen scheint, wage ich das von *V* u. *S* bezeugte, sonst unbekannte κάταστρον nicht für einfache Verschreibung zu halten.

1 καλῶς] εἰς αὐτό τι *A* | διαπραξασθαι] διαπραξέσθαι *V* διάξαι *H* | ἐξ αὐτοῦ om *A* | παρακληθεῖσα] παρακλήθητι *A* also bitten wir *S'* | οὖν om *V* **2** ἡ ὑμῶν ὀσιότης] ὁ ὀσιότης (??) *A* | ἀξιόση] ἀξίωσον *H* om rell | παραγενέσθαι — ἐκκόψαι αὐτό] καὶ ἐλθὲ κόψον αὐτό *A* om \mathfrak{B} **3** εὐχῶν σου] ἀγίων σου εὐ. *H* τιμίων καὶ ἀγίων χειρῶν σου καὶ εὐχῶν *A* **4** ἐνοικοῦν *H* ἐνοικοῦντι *A* οἰκοῦν *V* | αὐτῷ] τούτῳ *S'* | καὶ εἰρηνεύσαντες — χώρα om \mathfrak{B} | καὶ εἰρηνεύσαντες] ἵνα *V* **6** πλεῖστα om *A* \mathfrak{B} **7** Πλακωμιτῶν] Πλακομιτῶν *V* Πλακομητῶν *HA* | κώμην] κώμης *A* καὶ add *HA* | ἐπέστη] dafür ὁ ὀσιος ἐπὶ *A* | τῷ τόπῳ οὐ] τῇ κώμῃ ἐν ἣ *H* **8** τὸ ξύλον ἐστῶτα *V* ἐστῶτα τὸ ἱερ. ξύλ. *A* ἐστῶτα om *H* \mathfrak{B} | ὀσιος Νικ.] ὀσιώτατος *A* | ξύλον] ἐστῶτα add *V* **9** ἱερὸν om \mathfrak{B} | ἀποκριθέντες — λέγουσιν αὐτῷ] die sagen *S'* | τοῦ — ἀγροῦ om *H* **10** δοῦλος τ. θεοῦ] ἄγιος \mathfrak{B} | Νικ. om *S'* **11** τί — κοπὰς] was sind das für Wunden *S'* | τί] καὶ τί *A* τίς *H* | ἐν τῷ] ἐν τούτῳ τῷ \mathfrak{B} | ξύλῳ] τίς ὁ προκόψας αὐτό καὶ add *A* | τις (τινὲς *A*) τῶν ἀρχαίων *HAS'* τις ἀρχαῖος *V* **12** ἤλθεν] ἤλθον *A* | τὸ ξύλον] αὐτό *AS'* | ἀξινῶν] ἀξίνας *A* | καὶ ὡς — αὐτό nach ξίφη \mathfrak{B} **13** αὐτό] ἐξελεθῶν *A* | ξίφη] τρία ξ. *A* | ἐψόφισεν] ἀπέκτεινεν καὶ *A* **14** ἄνθρωπον] οἱ δὲ δύο ἡλευθερώθησαν *A* | ὡς] ὡς γε *A* | τὴν ταφήν — εὐρεθῆναι] für sich seinen Sarg gefunden hat *S'* **15** δένδρου] ξύλου *A* | προσευξάμενος] stellte sich zum Gebet nach Νικ. *S'* | παρεστῶτων] πάντων add *A* **16** ὡσεὶ τριακοσίων] ὡσεὶ τριακόσιοι *A* om *S'* **17** τὴν — δημιουργίαν] was werden sollte *S'* | γὰρ u. πάντες om *S'* **18** ἱερὸν om \mathfrak{B} **19** ἀναστὰς] προσευξάμενος \mathfrak{B} **20** συμπαρεστῶσιν] ἀδελφοῖς add *V* αὐτῷ add *A* den davorstehenden, daß sie ihn umhieben *S'* | τοῦ κυρίου ἡμῶν om *A*

ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀγίας Σιών, δεῦτε, ἐπιχειρήσατε ^{VASPB}
κόπτειν αὐτό.'

- 17 Τρόμος δὲ ἔλαβεν πάντας τοὺς παρεστῶτας τῷ ὄσῳ Νικολάῳ, ὡς ^{F1}
μηδὲ θεωρεῖν τολμῆσαι τὸ ξύλον. τότε ἔφη ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος·
'Δότε μοι τὸ ξίφος, καὶ γὰρ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου μου κόπτω αὐτό.' ⁵
λαβόμενος δὲ τὸ ξίφος ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος καὶ σφραγίσας, ἔδω-
κεν τῷ ἱεροῦ ξύλῳ πληγὰς ἑπτὰ. ἰδόντα δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα, ὅτι τὴν
τοῦ θεοῦ ἐξουσίαν ἔχει ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος, πληγέντος τοῦ ξύλου
ὑπὸ τῶν ὀσίων αὐτοῦ χειρῶν, ἀνέκραγεν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα λέγοντα·
'Οὐαὶ μοι, ὅτι τὴν τοσαύτην αὐξήσιν τῆς κατοικίας μου ἐθέμην ἐν τῷ ¹⁰
ξύλῳ τούτῳ τῆς κυπαρίσσου, μηδέποτε ὑπὸ τινος νικηθεῖς. καὶ νῦν ὁ
δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος φρυγαδεύει με, ὡς μηκέτι ὀφθῆναι με ἐν τῷ
τόπῳ τούτῳ. οὐ μόνον γὰρ ὅτι ἐκ τῆς παροικίας τοῦ ἐμοῦ δένδρου ἐξ-
ήγαγέν με, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεθορίων τῆς Ἀνκίας σὺν τῇ ἀγίᾳ Σιών διώκει
18 με.' τελειομένης δὲ τῆς ἐκκόψεως τοῦ τοιοῦτου ἱεροῦ ξύλου, λέγει ὁ ¹⁵
δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος· 'Συνάχθητε πάντες ὁμοθυμαδὸν κατὰ τοῦ
Ἀνάβου ἐπὶ ἄρκτον.' συνορᾶτο γὰρ ἡ πτώσις τοῦ ἱεροῦ ξύλου ἐπὶ θυμᾶς.
τὸ δὲ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐνόμιζεν ἐν τῇ ὄρᾳ ἐκείνῃ ἐκφοβεῖν τὸν ὄχλον.
καὶ ἐνευσεν τὸ ξύλον κατὰ ἄρκτον ἐπὶ τοῦ Ἀνάβου, ὅπου ἴστατο ὁ ὄχλος
θεωρῶν, ὡς πάντας φοβηθέντας κράζειν, μιᾶ τῇ φωνῇ λέγοντας· 'Δοῦλε ²⁰
τοῦ θεοῦ, τὸ ξύλον ἐπάνωθεν ἡμῶν ὤρμησεν, καὶ ἀπολλύμεθα.' ὁ δὲ δοῦ-
λος τοῦ θεοῦ Νικόλαος, σφραγίσας τὸ ξύλον καὶ ἀντιβὰς ταῖς δύο χερσίν,

1 ἀγίας] καὶ ἐνδόξον add V | δεῦτε om S^r 2 αὐτό VS^r τὸ θαυμαστὸν ξύλον
A om P 3 τρόμος — κόπτω αὐτό (5)] und die vor Angst wagten nicht einmal
sich zu nähern dem Ort S^r | παρεστῶτας V συμπαρ. A | ὡς V ὡστε A 4 τολμῆσαι]
τολμῶντες hinter ξύλον A 5 τὸ ξίφος V τὴν ἀξίνην A | ἐν τῷ V ἐν A | μου om A
6 λαβόμενος δὲ — σφραγίσας] τότε σφραγίσας αὐτὸν ὁ ἀγ. Νικ., das Beil nehmend mit
eignen Händen S^r | ὁ δοῦλος — Νικ. V ὁ ἅγιος vor τὸ ξίφος A 7 τῷ ἱεροῦ ξύλῳ V
τὸ ἱερὸν ξύλον A αὐτῷ S^r om P | πληγὰς ἑπτὰ] drei Wunden S^r | ἰδόντα V ἰδὸν A
8 τοῦ θεοῦ om S^r | ἐξουσίαν] βοήθειαν καὶ ἐξ. A | ἔχει] nahm (ἔλαβε?) S^r | δοῦ-
λος — Νικ.] ὄσιος A | πληγέντος — χειρῶν om S^r P | ξύλον A; dafür, dittogra-
phisch verschrieben, θεοῦ Νικολάου V 9 ἀνέκραγεν V ἀνέκραξεν A | τὸ πνεῦμα] mit
lauter Stimme S^r | λέγοντα V λέγον A 10 ὅτι — ἐθέμην] solch eine geringe Wohnung
habe ich mir gemacht S^r | κατοικίας — ἐθέμην] κατοικήσεως μου ἐθέμην A 11 τούτῳ]
τῆς παροικίας καὶ add V 12 φρυγαδεύει — ἐξήγαγέν με (14)] zwingt mich nicht bloß
von hier zu fliehen S^r | ὡς V ὡστε A 13 γὰρ ὅτι V δέ A | παροικίας V κατοικίας A
14 μεθορίων V ἐνορίων A | τῆς Ἀνκίας — ἀγία] μου τῆς ἀγίας A 15 τελειομένης]
und in der Zeit da beendet ward S^r | τοῦ — ξύλου] τ. τ. ἱεροῦ V τ. τ. παμμεγέθους
ἱεροῦ ξ. A τ. τ. ξ. P τοῦ ξύλου] S^r 16 δοῦλος τοῦ θεοῦ om P | ὁμοθυμαδόν] plötz-
lich S^r | κατὰ τοῦ Ἀνάβου V ἐπὶ τοῦ ἄνω βουνοῦ A zur Seite Anawa S^r om P
17 συνορᾶτο γὰρ] weil er bemerkte hatte, daß . . . werde S^r | τοῦ ἱεροῦ ξύλου AS^r
τοῦ ἱεροῦ V αὐτοῦ P | ἐπὶ θυμᾶς AS^r P καὶ λέγει ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικ. ἐπὶ
θυμᾶς ἐστὶν ἡ πτώσις αὐτοῦ V 18 ἐν — ἐκείνῃ om AP 19 ἐπὶ τοῦ Ἀνάβου V
ἐπὶ τοῦ ἄνω βουνοῦ A gegen Anawa S^r om P 20 φοβηθέντας] φοβηθέντες V
21 θεοῦ] hilf add S^r | ἐπάνωθεν V ἐπάνω A | ὁ δέ — Νικ.] ἰδὼν δὲ ὁ δ. τ. θ.
τὸ ξύλον ἀπαγόμενον ἐπὶ τὸν ὄχλον A | τὸ ξύλον om A 22 ἀντιβὰς VA ent-
gegenstellend gegen ihn S^r λαβὼν P | ταῖς δύο χερσίν V(P) τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας A
die Hände S^r

VAS³ λέγει τῷ ἱερῷ ξύλῳ· Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ κελεύω σοι· ὑπόστρεψον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ὑπαγε, ὅπου ὤρισέν σοι ὁ θεός· θελήματι δὲ τοῦ θεοῦ εὐθέως ἀνέκαμψεν τὸ ξύλον καὶ ὄρησεν ἐπὶ δυσμᾶς, ὅπου ἡ πτώσις αὐτοῦ ἐγένετο. ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐκέτι ὤφθη τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐν τοῖς ὄρλοις ἐκείνοις, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν πάντες λέγοντες· Εἰς θεός, ὁ δώσας ἐξουσίαν τῷ δούλῳ αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων·

F⁸ Κοπέντος δὲ τοῦ ἱεροῦ ξύλου, ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ ἐδήλωσεν ἐν τῇ 19 Zersägung
der Zypress
Μυρέων μητροπόλει ἐπὶ τὸ εὐρεῖν τεχνίτας καὶ προσθῆναι τὸ ξύλον. ἀκού-
σαντες δὲ οἱ τεχνῖται τὸ μέγεθος τοῦ ξύλου, ὅτι οὐ μόνον τὸ πάχος ἔσχεν
ἢ τομὴ αὐτοῦ πηγῶν τριῶν ἡμίσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕψος πηγῶν τεσσαρά-
κοντα, ἐδειλάσαν [λέγοντες] ὅτι Ὅυκ ἂν περιγίνεσθαι [ίσχ]ύομεν τοῦ
τοιούτου ξύλου. ἐδήλωσεν δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος εὐρίσκεσθαι
κατὰ πᾶσαν πόλιν τεχνίτας. καὶ μὴ εὐρηκῶς, ἠναγκάσθη δηλῶσαι ἐν τῇ
15 Καρκαβιωτῶν κόμῃ. καὶ εὐρέθησαν τεχνῖται ὀνόματα πέντε, καὶ τῇ τοῦ
θεοῦ δυνάμει καὶ ταῖς εὐχαῖς τοῦ ὁσίου Νικολάου τὴν πρισμὴν τοῦ ξύλου
ἐποίησαντο. ἰδοῦσα δὲ πᾶσα ἡ περιχώρος τῆς Ἀρμεατῶν καὶ Μυρέων
ἐνορίας, ὅτι διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ ὁσίου Νικολάου ἐπρόσθη τὸ ξύλον, ἤρχοντο
ἐξ εὐχῆς σύρειν αὐτό. συρθὲν δὲ ἦλθεν ἐν τῷ ἀγίῳ καὶ ἐνδόξῳ οἴκῳ

6 δώσας — πνευμάτων, vgl. Matth. 10, 1; Marc. 6, 7; 13, 34.

1 τῷ — ξύλῳ] τὸ ἱερὸν ξύλον A | ἱερῷ om S^r | μου] ἡμῶν A 2 εἰς τὰ ὀπίσω om S^r | ὅπου] ὀπίσω A | Nach θεός schiebt A ein: καὶ ἦν ἰδεῖν μέγα θέαμα, οἱ ἀκούοντες· κλιθὲν τὸ καμμέγεθος ὠραῖον ξύλον ἐπὶ τὰ ἄνωθεν μέρη καὶ τοῦ λαοῦ ἀποδυστρομένον καὶ ἀπολεγομένων τὴν ζωὴν αὐτῶν, ὄρησεν ἐπάνω αὐτῶν 3 θελήματι—θεοῦ] καὶ S^r 4 ἐγένετο] πρότερον ἐγ. \mathfrak{P} | τῆς ὥρας ἐκείνης] τότε A 6 τὸν θεὸν πάντες om V | λέγοντες] ὅτι τοιοῦτον δένδρον ἐκόπη A | ἐξουσίαν] τοιαύτην ἐξ. S^r | αὐτοῦ] Νικολάου add AS^r 8 κοπέντος — ἐδήλωσεν] nach dem Falle des Baumes gab er zu wissen S^r | ἱεροῦ om \mathfrak{P} | ἐδήλωσεν] ἀπῆλθεν vor ὁ δοῦλος A 9 ἐπὶ τὸ V τοῦ A | εὐρεῖν] ἐλθεῖν S^r | τεχνίτας VA | καὶ προσθῆναι V τοῦ πρίσαι A zu zersägen S^r | τὸ ξύλον] τὸ μέγεθος τοῦ ξύλου \mathfrak{P} 10 τεχνῖται A τεχνῖτες V | τὸ — ξύλον om \mathfrak{P} 11 πηγῶν τριῶν ἡμίσεως V πηγᾶς τρεῖς ἡμισὴν A | ὕψος πηγῶν V ὕψος αὐτοῦ πηγᾶς A 12 ἐδειλάσαν λέγοντες] ἐδ...λι...σαν... ὅτι V, zu ergänzen entw. οἱ τεχνῖται (vgl. AS^r, doch fehlt es in \mathfrak{P}) oder λέγοντες (für beides zus. ist d. Raum zu klein; ἐδήλωσαν οἱ τεχνῖται Falconius); ἐδειλάσαν οὖν A wurden ängstlich = ἐδειλάσαν S^r | ὅτι οὐκ ἂν — ξύλου] τὸ μέγεθος τοῦ ἱεροῦ ξύλου A nicht hoffend zu bewältigen solch einen Baum S^r | ἂν (?) in V un- deutlich (Falc. falsch ἦν) | ἰσχύομεν]... ὄομεν V (3 Buchst. unlesbar; statt περιγίνεσθαι ἰσχύομεν τοῦ liest bzw ergänzt Falconius falsch περιγενέσθαι ἀπολί- θωσιν) 13 ἐδήλωσεν — εὐρίσκεσθαι] λοιπὸν δὲ ὁ ἅγιος ἠθύμει ἐπὶ τῇ ἀμχανία τῶν τεχνιτῶν ἔδοξεν δὲ αὐτῷ τοῦ δηλῶσαι A 14 κατὰ πᾶσαν πόλιν] in allen Dörfern S^r | τεχνίτας] τεχνίτες V τοῦ εὐρεῖν τεχνίτας πρίσαι τὸ ξύλον A | καὶ μὴ — ἠναγκάσθη] μὴ εἰρεθέντες δὲ οἱ τεχνῖται ἠναγκ. λοιπὸν A 15 Καρκαβιωτῶν V Καρκαβιο- τῶν A | τεχνῖται ὀνόματα V τεχνῖται ἄνδρες A 16 ὁσίου] ἁγίου A | πρισμὴν V πρήσιν (bzw πρίσιν) A | τοῦ ξύλου V τοῦ ἁγ. ξ. A τοῦ τοιοῦτου ξ. S^r 17 ἐποίησαντο V ἐποίησαν A | ἰδοῦσα — τὸ ξύλον (18)] sehend aber alle \mathfrak{P} | Ἀρμεατῶν V Ἀρμεοτῶν A 18 ὁσίου V ἁγίου AS^r | ἤρχοντο] versammelten sie sich S^r 19 ἐξ εὐχῆς om A \mathfrak{P} | σύρειν αὐτό] ἐπὶ τὸ πρίσαι αὐτό καὶ σύραι A | ἁγίῳ καὶ ἐνδόξῳ om S^r καὶ ἐνδ. om A

οἴνου μέτρα ἑβδομήκοντα καὶ σίτου μόδια τριάκοντα. καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν ^{VHS} προλεχθέντα ἐνδοξον οἶκον τοῦ ἁγίου Γαβριήλ τοῦ ἀρχαγγέλου, καὶ ἔθυσεν τρία βοῦδια, καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἐκεῖ ὄντα λαὸν πάντα. καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν πάντες καὶ τὸν δοῦλον αὐτοῦ Νικόλαον. καὶ περιέσσευσεν ἐξ αὐτῶν εὐλογία πολλή, ὥστε ἀπὸ Καρ- ⁵ κάβω ἀγαλλιώμενον τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ Νικόλαον ἀπελθεῖν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου εἰς Καύσας. καὶ ἐθυσεν ζυγὴν βοιδίων, συγκαλεσάμενος πάντα τὸν ἐκεῖσε λαόν. καὶ ἐμπλησθέντες ἐδόξασαν κύριον τὸν θεόν. καὶ ἐκ τῆς περισσείας τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν εὐλογιῶν ἀπ' ἐκεῖθεν παρεγένετο εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου ¹⁰ εἰς Νέα Κώμην. καὶ ἐθυσεν βοιδίων ζυγὴν μίαν, καὶ συνεκάλεσεν πάντα τὸν ἐκεῖσε λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. καὶ ἐμπλησθέντες ἅπαντες ἐδόξασαν τὸν θεόν, καὶ ἐπεριέσσευεν ἡ τοῦ θεοῦ δωρεά.

57 Καὶ ἰδὼν ὁ τοῦ θεοῦ δοῦλος Νικόλαος τὴν περισσειαν οὐκ ὀλίγην ^{F25 VH} οὔσαν, ἐννοήσας, ὅτι τὸ ἅγιον πνεῦμα, τὸ ὄφθην αὐτῷ, μετ' αὐτοῦ ἐστίν, ¹⁵ ἀπὸ Νέας Κώμης ἀπῆλθεν εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Ἀπφριανοῦ ἐν Παρταησσῶ. καὶ ἐθυσεν βοιδίων ζυγὴν μίαν, καὶ συγκαλεῖται πάντα τὸν λαόν· καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν. καὶ περιέσσευσεν εὐλογία μεγάλη, ὥστε τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ ἐπὶ πλείον δοξάζειν τὸν θεόν. καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν κατήλθεν εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ τοῦ ²⁰ ἁγίου Δημητρίου ἐν τῷ Συμβόλῳ. καὶ ἔθυσεν βοῦδια δύο καὶ συγκαλεῖ-

16 Ἀπφριανός ist wohl der Märtyrer, dessen Martyrium in Caesarea Pal. Eusebius, de martt. Pal. 4 (II p. 912—918 ed. Schwartz) beschreibt; er stammte aus Gaga in Lykien (4, 5 p. 913).

1 καὶ ἀπελθὼν — ἀρχαγγέλου om S^r **2** ἐνδοξον om H | ἁγίου — ἀρχαγγέλου V ἀρχαγγέλω Γαβριήλ H | καὶ ἔθυσεν — λαὸν πάντα] und drei Ochsen (Objekt zu ἐβάστασεν); nachdem er sie geopfert, rief er alle S^r **3** τρία βοῦδια V τρεῖς βόας H **4** σφόδρα V πάντες H om S^r | ἐδόξασαν H ἐδόξαζον V | πάντες — Νικόλαον V om HS^r **5** καὶ περιέσσευσεν — ἀπελθεῖν] von dort kam er wieder S^r | πολλή V μεγάλη H **7** οἴκῳ om H | εἰς Καύσας — βοιδίων VS^r καὶ θύσειν (s) ζευγος βοῶν H **8** συγκαλεσάμενος — λαόν] καὶ συγκ. — λαόν V καὶ συνεκάλεσάτο — λαόν S^r om H | καὶ ἐμπλησθέντες — θεόν] καὶ ἐμπλησθ. καὶ δοξάσαντες τὸν κύριον τὸν θεόν V καὶ ἐμπλησθ. ἐδόξασαν τὸν θεόν H καὶ φάγοντες οἱ ἐκεῖσε ὄντες καὶ ἐμπλησθ. ηὐχαρίστησαν τῷ θεῷ καὶ τῷ ὁσίῳ Νικολάῳ H **9** καὶ ἐκ (καὶ ἐκεῖθεν ἐκ H) — εὐλογιῶν] καὶ ἀναστάς S^r **10** εἰς τὸν εὐκτήριον — Κώμην] εἰς Νέα Κώμην, εἰς τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου S^r | ἁγίου om H **11** βοιδίων — μίαν VS^r βόας H **12** πάντα — μεγάλου] πάντας S^r | καὶ ἐμπλησθέντες — δωρεά] καὶ ἐφραυνθέντες ἔδωκαν αἶνον τῷ θεῷ S^r **13** ἐδόξασαν H καὶ δοξάσαντες V | καὶ ἐπεριέσσευεν] ἐπ. V ἐπ. δέ H | θεοῦ V ἁγίου H **14** S^r faßt dieses Kapitel so zusammen: ἰδὼν δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ, daß da ist περισσειά und kein kleiner Segen, καὶ ἐννοήσας, ὅτι τὸ ἅγιον πνεῦμα μετ' αὐτοῦ ἐστίν, durchzog er damals ringsum diese ganze Gegend, während und versorgend die vor Hunger Leidenden. Und erfüllt habend das Gebot des hl. Geistes und zurückkehrend, kam er in sein Kloster **16** ἀπὸ Νέας Κώμης om H | Ἀπφριανοῦ ἐν Παρταησσῶ V Ἐπιφανίου ἐν τῇ Παρταίσει (s) H **17** καὶ ἐθυσεν — δοξάζειν τὸν θεόν (19) om H **20** τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ om H **21** βοῦδια — ἐφραυνθέντες V βόας καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες καὶ H

5 *νηται πάντα τὸν λαόν, καὶ εὐφρανθέντες ἐδόξασαν τὸν θεὸν διὰ τὴν πίστιν τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Νικολάου. καὶ πληθυνθέντων τῶν ἀναλωμάτων, εὐχαριστῶν τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ Ναυτήν. καὶ ἔθυσεν κακεῖ ζυγὴν βοϊδίων, καὶ συνεκά-*
 10 *λεσεν πάντα τὸν ἐκεῖσε ὄντα λαόν, καὶ εὐφρανθέντες ἔδωκαν αἶνον τῷ θεῷ. καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὸ εὐκτήριον τῆς ἁγίας Εἰρήνης εἰς Σερινή. κακεῖ ἔθυσεν ζυγὴν βοϊδίων, καὶ συγκαλεῖται τὸν λαόν, καὶ εὐφρανθέντες ἔδωκαν αἶνον τῷ θεῷ. καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τοῦ ἀρχαγγέλου εἰς Τρεβένδας. κακεῖ ἔθυσεν βοϊδίων*
 15 *ζυγὴν μίαν, καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην, δοξάζων τὸν θεόν. καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὸ Κάστελλον εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τοῦ ἁγίου Νικολάου. κακεῖ ἔθυσεν βοῦδια δύο, καὶ εὐφράνθη πᾶς ὁ φιλόχριστος λαός, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν διὰ τοῦ ὄσιου ἀνδρός. καὶ ἀπ' ἐκεῖθεν ἐπορεύθη εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τῆς Μελλίσσης ἐν Ἡμαλίσοις. κακεῖ ἔθυσεν βοῦδια*
 20 *δύο, καὶ συγκαλεῖται πάντα τὸν λαόν, καὶ εὐφρανθέντες ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ καὶ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Νικολάῳ. καὶ τότε, πληρώσας τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀγαλλιώμενος ἅμα τοῖς συνοῦσιν αὐτῷ ἀδελφοῖς διὰ εἰκοσι πέντε ἡμερῶν ἦλθεν εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Σιών.*

20 *Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦν παλαιωθέντα τὸ ἁγίασμα τοῦ ἁγίου* 58 *Wiederher-*
Δανιὴλ ἐν τῷ Σαβάνδῳ καὶ συμπίπτου. καὶ ἀπερχομένου τοῦ μακαρίου
καὶ ὄσιου ἀνδρός Νικολάου ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου κατὰ τὴν λαμπρὰν Μυ-
ρέων μητρόπολιν, ἔκαμψεν ἐν τῷ Καστέλλῳ ἐπὶ τὸ εὐξασθαι. καὶ εἰσελθὼν
ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ ἰδὼν, ὅτι πτώσιν
 25 *ὑπομένει ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ οἶκος, μετεκαλέσατο ἓνα τῶν κληρικῶν, ὀνό-*
ματι Νικόλαον, ἀπὸ τοῦ χωρίου Δαμασεῖ, ἅμα τῷ τότε τεχνίτῃ τῆς οἰκο-
δομῆς, ὀνόματι Θεοτίμῳ. συνταξάμενος καὶ δώσας αὐτοῖς εὐλογίαν, αὐτῇ
τῇ ὥρᾳ ἔδωκεν Νικολάῳ τῷ διακόνῳ ὑπὲρ τελειώσεως τοῦ ἔργου νομίματα
ὀργοῦντα ἡμισυ, προστάξας τὰ ἀναλώματα ῥογεύεσθαι ἀπὸ τοῦ εὐαγοῦς
 30 *αὐτοῦ μοναστηρίου. καὶ ἐτελειώθη ὁ ἅγιος οἶκος, καὶ πάντες εὐχαρίστη-*
σαν τῷ θεῷ διὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ Νικολάου.

58 Wiederher-
 stellung des
 Daniel-
 heiligtums
 in Sabandos

16 ἐπαγγελίαν — πνεύματος, Act. 2, 33. — 27 Das νόμισμα, der Goldsolidus, ist die ständige, die Währung normierende Goldmünze der byzantinischen Zeit; es beträgt seit Konstantin den 72ten Teil des Goldpfundes. Der Wert des Goldpfundes wird auf M. 913, 59, der des solidus demnach auf M. 12, 69 berechnet. Der halbe solidus hieß semis = σημισσιον. Hultsch, Gr. u röm. Metrol. 2 S 327 ff. 348.

1 διὰ τὴν πίστιν — ἁγίῳ πνεύματι (3) V καὶ H 3 ἐπορεύθη — Θεοτόκου V ἐπορεύθησαν εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τῆς ἁγίας Θ. H 4 εἰς τὸ Ναυτήν — εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τῆς (Z 14!) om H 11 τὸ Κάστελλον] τὸν K. V 14 Μελλίσσης ἐν Ἡμαλίσοις V μεγάλης ἐν Ἀκαλισσαίῳ H, anschließend an τῆς ἁγίας Θεοτόκου oben Z 4 14 βοῦδια δύο V βόας H 16 καὶ τῷ — Νικολάῳ V τῷ διὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ Νικολάου ποιοῦντι παράδοξα καὶ ἐξαισια θανάματα H 17 ἀγαλλιώμενος V ἀγαλλόμενος H. 19 καὶ om H | ἡμέραις] ἡμ. οὖν H | παλαιωθέντα trotz συμπίπτου V 20 Σαβάνδῳ] Σαβάνδῳ V 25 Δαμασεῖ V, vgl c 41, 17

Heilung
des Leon 74

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦλθεν ἄνθρωπος ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὀνό-
ματι Λέων, ἐκ τῆς κόμης Ἀρναβανδῶν, ἔχων πνεῦμα ἀκάθαρτον καὶ κρα-
τούμενος ὑπὸ τριῶν, περιεσχισμένος, διαρρηξίας καὶ ὃ ἦν διεξωσμένος. καὶ
προσκυνήσαντες τῷ ὀσίῳ, λέγουσιν αὐτῷ· Ἰουλε τοῦ θεοῦ, εὗξαι ὑπὲρ
τοῦ ἀθλοῦ τούτου· καὶ λαβὼν ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας, ἐσφράγισεν αὐ-
τόν. καὶ διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ αἰνῶν
τὸν θεόν.

Erwirkung
von Kinder-
segnen 75

Καί τις γυνὴ ἀπὸ Ἐδρασῶν ἦλθεν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, θέλουσα
προσκυνῆσαι τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ καὶ παρακαλέσαι αὐτόν, εὗξασθαι ὑπὲρ
αὐτῆς, ἵνα ὀφῆ αὐτῇ ὁ θεὸς τέκνον· ὅτι εἵκοσιν ὀκτὼ ἔτη εἶχεν μετὰ τοῦ
ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ τέκνον οὐκ ἐποίησεν. ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ ἦν ἐν Μύ-
ροις τῇ μητροπόλει. καὶ περιέμειναν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἡμέρας τρεῖς. ἔτι
δὲ βραδύνοντος τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ ἐν Μύροις, ἠναγκάσθησαν κατελ-
θεῖν ἐν Μύροις, πιστεύσαντες τῷ θεῷ καὶ προσκυνήσαντες αὐτῷ. ἀπερχο-
μένων δὲ αὐτῶν, συνήνησεν αὐτοῖς ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ Ἀνάβῳ,
ἐρχόμενος εἰς τὸν καλούμενον Στρατιώτην. καὶ προσκυνήσαντες αὐτῷ
ἐξηγήσαντο αὐτῷ πάντα. καὶ εὐξάμενος καὶ κατασφραγίσας αὐτούς εἶπεν·
Ἐπάγετε, πιστεύσατε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς τὴν ἀγίαν Σιών, καὶ δοῦναι
ὑμῖν ἔχει ὁ θεὸς καρπὸν ἀρρενικόν· καὶ ἐγώ, ἁμαρτωλὸς ὢν, γίνομαι ἀνά-
δοχος· καὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια. καὶ εἰς τὸ
ἐπιὸν ἔτος τῆς τοῦ ἀγίου Πάσχα ἑορτῆς ἦλθον προσκυνῆσαι τὴν ἀγίαν
Σιών μετὰ ἀρρενικοῦ παιδίου. καὶ εὐλογήσας αὐτούς ὁ θεοφιλέστατος
δοῦλος τοῦ θεοῦ Νικόλαος, ἐφώτισεν τὸ παιδίον καὶ ἐδέξατο αὐτούς, με-
γάλως εὐλογήσας, καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

Erkran-
kung nach
der Rück-
kehr von
Myra 76

Φθάσαντος δὲ τοῦ καιροῦ τῶν Ῥοσσαλίων τοῦ προπάτορος ἡμῶν τοῦ
ἀγίου Νικολάου, κατῆλθεν ἐν Μύροις τῇ μητροπόλει εἰς τὴν σύνοδον
ὁ τοῦ θεοῦ δοῦλος Νικόλαος. καὶ εὐξάμενος, καὶ ἀπολαύσας τῶν ἀγίων
καὶ τῶν τιμῶν πατέρων, καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἐν Χριστῷ ἀγίας συνόδου,
καὶ ἀσπασάμενος πάντας καὶ τὴν εἰρήνην πᾶσιν ἀποδεδωκώς, ἀνῆλθεν
εἰς τὸ εὐαγὲς αὐτοῦ μοναστήριον, καὶ συνελήφθη ἐν ἀρρωστίᾳ.

6 ἀπῆλθεν — θεόν, Luc. 5, 25. — 19 Die gute Sitte fordert die Betonung
der eigenen Unwürdigkeit bei Übernahme der Taufpatenschaft: Dionys. Areop., de
ecl. hier. II, 2 (Migne Gr. 3, 393): τὸν δὲ (den um Patenschaft angegangenen)
φρίκη μὲν ἄφρω καὶ ἀμηχανία περιίσταται· τελευτῶν δὲ ὁμῶς ποιήσειν τὸ αἰτηθῆναι
ἀγαθοειδῶς ἀμολόγησε; vgl. Drews, R.-E. f. prot. Theol.³ XIX, 447; vgl. auch die
Bemerkung zu c. 40, 12. — 25 Mit καιρὸς τῶν Ῥοσσαλίων ist das Fest des Nikolaos
von Myra am 6. Dez. gemeint; über die Bezeichnung Ῥοσσάλια s. Bd. II.

1 β: θαῦμα κα'. 2 Ἀρναβανδῶν] Ἀρναβανδῶν V 5 ἐκ τῆς κανδήλας om β
6 διὰ V θεῖα δυνάμει διὰ β | ἀπῆλθεν V ἐθεραπεύθη καὶ ἀπ. β 8 β: θαῦμα
κβ'. | Ἐδρασῶν V Ἐδρασῶν V. Comp. 50 12 ἐν τῷ μοναστηρίῳ V αὐτόν β
13 τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ V αὐτοῦ β 16 εἰς τὸν — Στρατιώτην V auf dem
Wege β 18 ἐπάγετε om β 19 ἁμαρτωλὸς ὢν om β 20 αὐτόν om β | εἰς
τὰ ἴδια om β 24 μεγάλως — αὐτούς V εὐλογήσας β 25 Ῥοσσαλίων V
28 καὶ τῶν τιμῶν V τιμῶν β

του πρεσβυτέρου καὶ Νικολάου τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχidiaκόνου καὶ ^{F 32}
 ὑπουργοῦ ἦτοι δευτεραρίου αὐτοῦ· ὃν καὶ περιπτυσσόμενος ἐν τῷ τραχή-
 λῳ, ἀφήκεν τὴν ψυχὴν εἰς χεῖρας τῶν ὀφθέντων αὐτῷ ἁγίων ἀρχαγγέλων
 ἐν εἰρήνῃ. Νικόλαος δὲ ὁ εὐλαβέστατος ἀρχidiaκόνος συνέστειλεν τὸ ἄγιον
 αὐτοῦ λείψανον, καὶ τὴν κόρην τῶν ὁμιμάτων καὶ τὴν ἔνδοξον στήλην τοῦ ⁵
 προσώπου ἐσφιγξεν, ἅμα Ἀρτεμῆ τῆ εὐλαβεστάτῳ πρεσβυτέρῳ καὶ ἀρχι-
 μανδρίτῃ, παρισταμένου καὶ Νικολάου διακόνου καὶ κελλαρίου καὶ πάν-
 των τῶν ἀδελφῶν τῶν οἰκούντων ἐν τῷ εὐαγγελίῳ αὐτοῦ μοναστηρίῳ.

⁷⁹ Καὶ γενναμένης θλίψεως, κραυγῆς τε καὶ ὀδυρμοῦ καὶ πένθους μεγά- ^{F 32}
 λου, ἔφθασε Παῦλος Ἐρμαίου ὁ εὐλαβέστατος διάκονος ἀπὸ τοῦ χωρίου ¹⁰
 Οὐμβῆ εἰς τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ θρηῖνον. καὶ παραμυθησάμενος πάντας τοὺς
 ὀσίους πατέρας καὶ ἀδελφούς, αὐτὸς κατήλθεν ἐν Μύροις εἰς ἀπάντησιν
 Φιλίππου, τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Φελλιτῶν πόλεως, ἐπὶ τὸ
 κηδεῦσαι αὐτόν. καὶ ἀνελθὼν ὁ προλεχθεὶς θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος, ἐτέ-
 λεσεν τὰς ψαλμωδίας καὶ τὰς ἀναγνώσεις, καθὼς συνέταξαν οἱ ἄγιοι πα- ¹⁵
 τέρες ἐν τοῖς κανόσιν.

⁸⁰ Ἐτελειώθη δὲ ὁ τοῦ θεοῦ δοῦλος καὶ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος Νικόλαος ^{F 33}
 κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπικὴν μηνὶ Δεκεμβρίῳ δεκάτῃ, ἡμέρᾳ τετάρτῃ,

10 Ist der hier genannte Hermaios identisch mit dem von c. 7, 7? — 13 Der
 Bischof Philippus von Phellos (nicht zu verwechseln mit dem gleichzeitigen Erz-
 bischof Philippus von Myra c. 53, 7 und 68, 24) begegnet in der Präsenzliste und
 den Subskriptionen des Konzils von Konstantinopel von 553, Mansi IX p. 176. 392.

1 θεοφιλεστάτου om \mathfrak{P} 2 ἦτοι δευτ. αὐτοῦ om \mathfrak{P} 5 καὶ τὴν ἔνδοξον —
 ἐσφιγξεν om \mathfrak{P} . Die Sätze Νικόλαος δὲ ὁ εὐλαβέστατος (78, 4) — κηδεῦσαι αὐτόν
 (79, 14) werden von \mathfrak{Q} (s Anhang III, 5 Z 24) in folgender Fassung geboten: *De-*
scendit autem in Myrensem urbem Philippus, venerabilis et Dei amantissimus
urbis Phellitorum episcopus, ad sepeliendum beati viri corpus, quod jam exanime
inveniens, meruit tamen eum diligenter ablucere et componere. praefatus autem
archidiaconus Nicolaus, una cum Artema venerabili presbytero et archimandrita,
a quibus etiam palpebrae oculorum ejus clausae sunt et gloriosa ejus facies sudario
est ligata . . . (Lücke) . . . Hilarion autem venerabilis vir, una cum ipso archi-
diacono, sanctum ejus feretrum usque ad locum sepulchri cum honore et reverentia,
qua merebatur, dignissime bajulavit. Der Diakon Παῦλος Ἐρμαίου ist in \mathfrak{Q} ver-
 schwunden und das von ihm ausgesagte κατήλθεν ἐν Μύροις auf den Bischof
 Philippos von Phellos bezogen, weil nach der Voraussetzung von \mathfrak{Q} Nikolaos
 Bischof von Myra ist. Ist Hilarion irgendwie ursprünglich oder aus Παῦλος
 Ἐρμαίου entstanden? 11 Οὐμβῆ *V Midiskija* \mathfrak{P} | εἰς τὸν ἔνδοξον αὐτοῦ
 θρηῖνον] εἰς τὸ αὐτὸ ἔνδοξον αὐτοῦ θρηῖ. (abbr) *V* 12 τοὺς ὀσίους] του . . .
 = τοὺς ὀσίους oder τοὺς ἁγίους *V* τοὺς \mathfrak{P} 14 θεοφιλέστατος om \mathfrak{P} 17 \mathfrak{Q} bietet
 folgende chronologische Angaben (s Anhang III, 5 Z 36): *Dormivit autem . . . beatis-*
simus Nicolaus Myrae civitatis episcopus . . . mense, qui est apud Achaes decimus,
apud nos autem duodecimus, qui est December. cujus exstitit dormitio . . . sexta fe-
ria die. sexta intrante eodem mense, id est octavo Idus Decembris, tertiadecima in-
dicione, imperante . . . imperatore nostro Iustiniano, anno trigesimo nono imperii
ejus, sub sanctissimo et beatissimo patre nostro patriarcha Macario 18 δεκάτῃ]
 ἔκτῃ \mathfrak{P} die sexta \mathfrak{Q} . *V* bietet jetzt: δεκεμβρίῳ ἡμέρᾳ τετάρτῃ; nach
 δεκεμβρίῳ kommt eine Rasurfläche, zu $\frac{2}{3}$ am Zeilenende mit Platz für 4—5 Buch-

νϠ Ἰνδικτιῶνος τρισκαιδεκάτης, ἐπὶ βασιλείας τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασι-
 λέως Ἰουστινιανοῦ, ἔτους τριακοστοῦ καὶ ὀγδόου, ἐπὶ τοῦ ὀσσωτάτου ἀρ-
 χιεπισκόπου καὶ πατριάρχου τοῦ μακαρίου καὶ κατετέθη τὸ
 ἄριον καὶ θεοφιλὲς αὐτοῦ λείψανον ἔνδον τῆς ἀγίας καὶ ἐνδόξου Σιῶν
 5 ἔνθα τὰ λείψανα ἀπόκεινται τῶν ἐνδόξων, ἀθλοφόρων καὶ καλλινίκων
 ἀγίων μαρτύρων, τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ προδρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ καὶ
 τοῦ ἀγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου καὶ
 τῶν ἀγίων Σεργίου καὶ Βάκχου καὶ τῶν ἀγίων τεσσαράκοντα· ἐν τῷ δεξιῷ
 γυναικίῃ δεξιᾷ κατασταθεῖς· ἐπλήρωσεν τὸν βίον καὶ πρεσβεύει ὑπὲρ
 10 πάντων τῶν πιστευόντων εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ
 ἀγίου πνεύματος, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων· ἀμήν.

5 Über die Reliquien des Klosters s. Bd. II. — 9 γυναικίτης oder γυναικίτις
 ist der den Frauen bestimmte Raum in der Kirche. Über seine Lage s. Bd. II.

staben, zu $\frac{1}{3}$ am Zeilenanfang mit Platz für 2 Buchstaben; am Anfang der zweiten
 Zeile steht jetzt, teilweise auf der Rasur, teilweise in den Rand hinausragend, das
 Zahlzeichen ϛ = 6; auf der größeren Rasurfläche ist zunächst dasselbe Zahlzeichen
 zu erkennen, das wieder radiert worden ist, sodann das Ende des letzten Buch-
 stabens, möglicherweise α, darüber das obere Ende eines Akutes; vom ersten Buch-
 staben ist erkennbar, daß er über die Zeile hinausragte, möglicherweise δ; auf der
 zweiten Rasurfläche glaubt man an zweiter Stelle noch ganz schwach ein η zu er-
 kennen. Es ist gar keine andere Lesart möglich als δεκάτη: die innere Kritik ver-
 langt einen der auf den 6. Dez. (καρὸς τῶν Ῥοσάλιον τοῦ προπάτορος Νικολάου
 c 76) folgenden Tage; ἐβδόμη ist dadurch ausgeschlossen, daß der letzte Buchstabe
 der ersten Zeile keinesfalls ο sein kann; ὀγδόη aus demselben Grunde, und weil
 auf der zweiten Zeile 2 Buchstaben gestanden haben; ἐνάτη, ἐννάτη, weil auf der
 ersten Zeile kein Buchstabe unter die Zeile hinunterreichte, was bei ν der Fall ge-
 wesen wäre; für ἐνδεκάτη, δωδεκάτη usw ist der Raum zu klein; auch die Herren
 Mercati und Pio Franchi de' Cavalieri, denen ich die Hs vorlegte, haben δεκάτη
 ergänzt | ἡμέρα τετάρτη (ausgeschrieben) V ἡμέρα δ' Ϟ sexta feria Q

I Ἰνδικτιῶνος τρισκαιδεκάτης] IN II V Ἰνδ. δ' Ϟ tertiadecima indictione Q
 2 Ἰουστινιανοῦ V Q Κωνσταντίνου Ϟ | ἔτους τριακοστοῦ καὶ ὀγδόου] IH = 18 V, κη'
 = 28 Ϟ, anno trigesimo nono Q. Die Zahl 18 paßt nicht zur Indiktionenzahl 13 und
 ist zudem aus Gründen der inneren Kritik unmöglich. Im Text ist dafür 38 = AH
 eingesetzt; das ergibt den Dez. 564, der die Indiktionenzahl 13 hat und dessen
 zehnter auf einen Mittwoch = ἡμέρα τετάρτη fiel. Diese Korrektur, die auch an
 Q eine Stütze hat, ist die leichteste, da sie durch Änderung eines einzigen Zahl-
 buchstabens ein zusammenstimmendes Datum ergibt, ohne daß man das auch von
 Q bezeugte Indiktionenjahr zu ändern braucht Ϟ τοῦ μακαρίου] Μακα-
 ρίου V Ϟ patriarcha Macario Q; da es einen Patriarchen Makarios in Konstanti-
 nopol nie gegeben hat, muß μακάριος ursprünglich als Adjektiv gemeint gewesen
 und der Name des Patriarchen (für Dez. 564 wäre es Eutychios) entweder aus-
 gefallen oder von Anfang an in blanco gelassen worden sein, vgl. Bd. II 4 καὶ
 θεοφιλὲς om Ϟ 5 ἀθλοφόρων — ἀγίων V καὶ ἀγίων Ϟ 8 τῷ — γυναικίῃ
 om Ϟ 9 καὶ πρεσβεύει — ἀμήν (12) V; dafür Ϟ: und bete für uns, ehrwürdiger
 Vater, damit wir errettet werden durch deine Gebete zu Christus unserm Herrn; ihm
 sei Ruhm und Ehre und Anbetung in alle Ewigkeit!

